Wat ons verbindt

Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland

Een serie bijbelstudies over de identiteit van baptisten gemeenten in Nederland

Inhoud

VOORWOORD

Identiteit

In onze ingewikkelde samenleving wordt de eigen identiteit steeds belangrijker. Je moet je kunnen legitimeren bij allerlei transacties en zaken, zelfs op straat wanneer de politie daar aanleiding toe ziet. Je moet oppassen dat anderen je identiteit niet stelen of misbruiken.

Belangrijker nog is of je weet wie je bent. Dan gaat het niet meer om naam, adres, burgerservicenummer en pincode, maar over je persoonlijkheid, karakter, levensstijl en levensopvatting. Dat is voor veel mensen toch wel een soort puzzel - wat hoort wel en wat niet bij mij? En staat het altijd vast? Je kunt toch door omstandigheden een heel ander mens worden? Identiteit is iets waarover je regelmatig gedwongen wordt na te denken.

Datzelfde geldt voor gemeenten.
Dan heb je het over een samengestelde identiteit. Al die gelovigen, die samen een vaste groep vormen, maken ook samen de identiteit ervan uit. Dat geldt ook voor onze gemeenten en onze unie. Natuurlijk spelen geloofszaken een belangrijke rol hierin; Gods Geest en Gods Woord bepalen in sterke mate de identiteit van gemeente en gelovige. Maar ook dan moet je erover nadenken. De gemeente verandert, de unie probeert bij de tijd te zijn en de

gelovige krijgt telkens weer met nieuwe vragen, uitdagingen en omstandigheden te maken.

Dat alles brengt ons tot nadenken over: Wie zijn wij eigenlijk? Wat bindt ons samen - welke factoren, meningen en geloofszaken zijn bepalend voor de identiteit van baptisten? Soms zijn dat geloofsfactoren, maar soms ook sociale factoren. Denk aan gemeenten die werden gesticht in Twente, Holland en Limburg en die voornamelijk door noordelingen werden gevormd. De reden was niet alleen de geloofsverbondenheid, maar ook de eenheid in den vreemde (en vaak ook de taal). Dat is op zich begrijpelijk, maar is het een noodzakelijk onderdeel van een baptistengemeente, dat er Gronings gesproken wordt in de wandelgangen - en soms ook in de raadsvergaderingen? Daar glimlachen we nu om, maar het was wel degelijk praktijk in een aantal gemeenten die niet in Groningen zetelden.

Nadenken over identiteit dus. Dat hebben al veel mensen gedaan. Uit wat er eerder al bedacht en beschreven is en uit overleg binnen de staf is een lijstje van 7 kenmerken ontstaan, die we in dit lesboekje behandelen. We beseffen dat er wellicht nog meer kenmerken te noemen zouden zijn, maar we hebben ons hiertoe willen beperken. Het is wel bijzonder dat in zo weinig kenmerken toch een levende geloofsbeweging met een duidelijke identiteit beschreven kan worden. Het betekent ook dat we het op veel meer punten helemaal niet eens hoeven te zijn zonder elkaar of onze identiteit te verliezen.

De hoofdstukken zijn geschreven door verschillende personen en in elk hoofdstuk is de eigen stijl van de schrijver herkenbaar: een weerspiegeling van de veelkleurigheid van staf en unie. We hebben als staf ervoor gekozen dit boekje juist in dit jubileumjaar uit te brengen. Nu we met dankbaarheid de

400ste verjaardag mogen vieren van de wereldwijde baptisten beweging, is het belangrijk na te denken over wie je bent en waarom. Het sluit aan bij ons jaarthema 'Kiezen voor verbinding' en het thema van de gemeenteopbouwconferentie,'Weten wie je bent, verbindt'.

We hopen als schrijvers dat de inhoud zal helpen er samen over te praten, niet alleen in het jubileumjaar, maar ook daarna. Want het brengt ons dichter bij elkaar als je helder hebt waarin je overeenstemt. Een duidelijke identiteit helpt om doelgericht te leven en te werken in de dienst aan de Heer, elkaar en de samenleving. We hopen dat dit boekje daartoe mag bijdragen.

Henk Bakker, Albrecht Boerrigter, Eduard Groen, Jelle Horjus, Ingeborg Janssen, Teun van der Leer, Ton Pennings en Anne de Vries

augustus 2009

1 Het belang van identiteit

Iedereen heeft het, iedereen praat er over, en toch weten we niet precies wat het is: identiteit. We zijn voortdurend op zoek naar onze identiteit, als persoon en als gemeente.

Teksten uit de Bijbel:
Efeze 4:3-6
Lucas 4: 18-19
Openbaring 1:4-3:22

Ook mooi om te lezen:
* Henk Bakker, De weg van het wassende water (2008), Uitgeverij Meinema

* Jan Hendriks, Verlangen en vertrouwen (2008), Uitgeverij Kok

Dynamische identiteit?

Identiteit is niet meer vanzelfsprekend. In een stabiele samenleving waarin weinig verandert kun je een vaste en heldere identiteit hebben. Mijn vader was schipperskind, ambtenaar en een vrolijke baptist. Alle baptisten waren familie en je wist waarvoor je stond (en streed).

In de huidige samenleving is dat onmogelijk, we hebben een dynamische identiteit die voortdurend met ons mee verandert. Het heeft te maken met wie we zijn en daarmee ook waar we vandaan komen en wat onze genetische structuur is. In de diverse hoofdstukken komt dat aan bod.

Stamelende identiteit?

Op de vraag naar de identiteit van de gemeente komt (meestal) een stamelend antwoord. Daarom bespreken we hier een paar vaste kenmerken van de identiteit. Die wordt bepaald door 3 factoren.

A. Door onze roeping van de gemeente.

De gemeente, wij dus, worden opgeroepen om één te zijn. Dat vinden we terug in Efeze 4:3-6. De kerk is het lichaam van Christus en kan daarom niet verdeeld zijn. Dat wil zeggen dat alle gemeenten (en alle kerken) hun plek hebben in het lichaam van Christus. Dat betekent niet dat alle gemeenten gelijk moeten zijn. In de huidige samenleving bestaan verschillende denkbeelden naast elkaar. Ook in de baptisten gemeenten denken, geloven en voelen we niet meer allemaal hetzelfde.

B. Door onze geschiedenis.

In onze basis als baptisten hebben we kenmerken uit verschillende stromen in ons. Die kenmerken zijn heel herkenbaar als je iets weet van het ontstaan van het baptisme: van de Engelse puriteinen de gemeente als vrijwillig verbond, van de doopsgezinden onze nadruk op geloofsvrijheid en scheiding tussen kerk en staat. De eerste leiders waren bereid om daarvoor de gevangenis in te gaan of te sterven. De uitleg van de bijbel in het midden van de gemeente, is ook zo'n kenmerk. Die kenmerken zien we door de eeuwen heen terug, tot op de dag van vandaag.

C. Door onze context.

Onze contacten en onze relaties hebben invloed op onze identiteit. We worden (mede) gevormd door andere mensen en organisaties, zowel door de vriendschappen als de tegenstanders. Zo worden we beïnvloed door de brede evangelische beweging waartoe we behoren, door de ontwikkeling in de andere kerken en door onze samen-

werking met hen. Soms zelfs zozeer dat we nauwelijks nog weten wat ons onderscheidt van hen. De identiteit lijkt dan haast vervaagd. Zo zullen in de toekomst de migrantenkerken onze identiteit sterk gaan beïnvloeden.

Zichtbare identiteit?

Identiteit is nog een vaag begrip totdat het zichtbaar wordt. Wie we zijn, wordt zichtbaar in onze band met anderen, in wat we doen en in wat we zingen. Dat is dus niet voor alle baptisten gemeenten hetzelfde. De vragen hieronder kunnen helpen om de identiteit van een gemeente te verhelderen.

Onze band met anderen:
Met welke kerken hebben we contact, doen we mee met de Raad van Kerken of van een groep Evangelische kerken. Of hebben we met beide contact omdat we ons met beide verwant voelen? Op welke terreinen werken we samen en hoe gaan we om met andere baptisten gemeenten? Zoeken we elkaar op, gaan we het (geloofs-) gesprek aan? Met wie in de samenleving hebben we contact? Wie zou ons missen als we niet meer waren? Wat is ons beeld van de wereld?

Wat we doen zegt veel over ons:
Sommige gemeenten zien zichzelf als een gemeente die aan zending werkt (missionair) en zijn ondertussen vooral intern bezig. Mensen van buiten zien dat onmiddellijk. Durven we te kijken van buiten naar binnen? Wie mag er mee doen? Praten we over ons geloof of zwijgen we vooral en wat zegt dat dan over ons? Laten we ons veranderen? Hoe gaan wij om met verschillen in levensstijlen of opvattingen in onze gemeente?

Onze identiteit komt ook naar voren in onze liederen. Wat zingen we over God, Jezus en de Geest? Wat zeggen we in de liederen over de wereld? Zijn

het vooral ik-liederen of ook wij-liederen? Deze vraag is belangrijk omdat het één meer inspeelt op het individualisme en het andere op het gemeenschappelijke.

Duidelijke identiteit?

Identiteit is geen gegeven meer, maar moet telkens weer gevormd en veroverd worden en dat was vroeger wel anders. Tegelijk blijven we de sporen van onze (blijvende!) roeping en van onze geschiedenis en traditie zien in het heden. Een duidelijke identiteit is nodig om je te kunnen profileren naar buiten toe.

Gespreksvragen:

1. Hoe gaan we om met verschillen in de gemeente?

2. Welke onderwerpen zijn zo belangrijk voor de gemeente, dat ze nooit opgegeven mogen worden? Of stel dat u een brief krijgt van God, wat zou daarin staan? Lees ook de tekst uit Openbaringen 1: 4 - 3:22.

3. Wat zingt u in de diensten en als u dat rustig bekijkt, wat vindt u daarvan?

Auteur: Eduard Groen

2 Gemeente van gelovigen

We zijn geen baptisten, maar gemeenteleden. Het hart van het baptisme klopt in de gemeente. Vroeger hadden we daar een mooi woord voor: gemeentebesef. Het besef dat je bij een gemeenschap hoort en je daaraan verbindt 'in goede en kwade dagen'. Dat is de kern van het baptisme.

Teksten uit de Bijbel:
Handelingen 2:37-47
Kolossenzen 3:16
1 Timotheüs 5:17
1 Korintiërs 14:26
1 Korintiërs 14:12
Handelingen 2:42, 46
1 Korintiërs 10:21; 11:20

Ook mooi om te lezen:
* J. Reiling, Gemeenschap der heiligen (1964), alleen antiquarisch verkrijgbaar

* Nigel G. Wright, Free Church, Free State: The Positive Baptist Vision (2005)

Gaat het alleen om de doop?

Eigenlijk zet onze naam ons op het verkeerde been: alsof bij ons alles om de doop zou draaien. De eerste baptisten gingen gelovigen dopen als gevolg van hun ontdekking dat de gemeente van Jezus Christus een gemeente van gelovigen diende te zijn.

Wie is de baas?

In de loop van de kerkgeschiedenis zie je drie 'typen' van gemeenten opduiken:

1. De katholieke, waar ambt en sacrament (doop en avondmaal /eucharistie) bepalend zijn: 'De kerk is daar waar de bisschop is'. Deze kerk kent een episcopale structuur (van episkopos=opziener): de bisschop regeert de kerk.

2. De protestantse, waar het Woord bepalend is: 'De kerk is daar waar het Woord zuiver wordt gepredikt en de sacramenten zuiver worden bediend'. Deze kerk kent een presbyteriale structuur (van presbuter=oudste): de kerkenraad regeert de kerk.

3. De doperse, waar het samenkomen van gelovigen bepalend is: 'De kerk is daar waar twee of drie samen zijn in Jezus' naam'. Deze kerk kent een congregationalistische structuur (van congregatie=gemeente): de gemeente(vergadering) regeert de kerk.

Het laatste type (waar de baptisten onder vallen) benadert de gemeente 'van onderop'. Kernwoorden zijn persoonlijk geloof, discipelschap, gemeenschap, missionair en gavengericht. Uitgangspunt is de gemeente van het Nieuwe Testament.

Laten we eens kijken in de bijbel: Handelingen 2 : 37-47. Dit verhaal van 'de eerste gemeente' is geen ideaal om te kopiëren, wel om je op te oriënteren. Geloof, doop en gemeente zijn nauw met elkaar verbonden. Wie zich verbindt aan het Hoofd (Christus), verbindt zich tegelijk aan het Lichaam (de gemeente). Trouw (volharden) is een kernwoord.

De kerk 'op haar best'

In het beleidsplan 2010-2012 van de Unie van Baptisten Gemeenten wordt over 'de kerk op haar best' gesproken. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente geschiedenis heeft en toekomst. Zij heeft traditie nodig én vernieuwing. In één mooie volzin: De kerk is daar waar 'twee of drie' samenkomen en in verbondenheid met de kerk

van alle tijden en alle plaatsen, belijden dat Jezus Heer is, en vormen zoeken om zijn heerschappij in steeds weer nieuwe situaties gestalte te geven, door de kracht van het evangelie en de gaven van de Heilige Geest.

De volgende elementen komen in deze definitie naar voren:

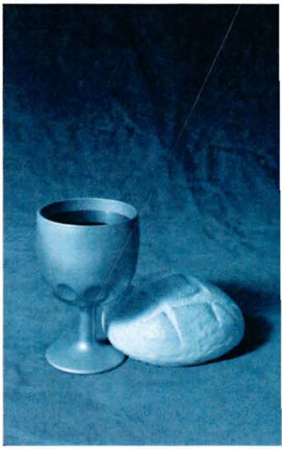
a. samenkomen
b. verbondenheid met andere kerken
c. belijden dat Jezus Heer is door teken (de doop) en leven
d. vasthoudendheid in principes en waarden
e. vrijheid in vormen en uitingen
f. kracht van het evangelie
g. gaven van de Geest

De samenkomst

De samenkomst vormt, zo schrijft Jannes Reiling in Gemeenschap der heiligen (1964), de hartenklop van de gemeente. Daar wordt God aanbeden, de gemeenschap beoefend en de gemeente toegerust voor haar getuigenis en dienst in de wereld. Een voorgeschreven liturgie, een vast patroon, levert het Nieuwe Testament ons niet. Wel is duidelijk dat er in de gemeenten in de tijd van het Nieuwe Testament, onderwijs werd gegeven in Woord en lied (Kolossenzen 3:16; 1 Timotheüs 5:17) en spontane Geestesuitingen (1 Korintiërs 14:26), waarbij het criterium altijd de opbouw van de gemeente was (1 Korintiërs 14:12). De eerste baptisten waren door de opgelegde liturgie van de Engelse Kerk zo wars van alles wat 'in een boekje' stond, dat zij lange tijd liturgieboeken en liederenboeken uit de samenkomsten weerden. In de loop van de geschiedenis is er echter waardering voor liturgische vormen en woorden ontstaan. Het is niet zo dat alleen wat spontaan komt van de Geest is. De Geest reikt ons in de voorbereiding ook woorden en vormen aan. Veel spontane gebeden zijn vaak hetzelfde, terwijl de kerk der eeuwen een enorm rijke liturgische diversiteit aanreikt.

Het avondmaal

De meeste baptistengemeenten vieren op de eerste zondag van de maand het avondmaal, in het Nieuwe Testament meestal breken van het brood (Handelingen 2:42, 46) of Maaltijd van de Heer (1 Korintiërs 10:21; 11:20) genoemd. Lange tijd was dit een zgn. gesloten avondmaal, alleen bestemd voor gedoopte leden. De meeste gemeenten kiezen vandaag de dag voor een open avondmaal. De Tafel is de Tafel van de Heer, niet die van de gemeente. Wel is het belangrijk dat ieder die aanzit een persoonlijk getuigenis kan geven van zijn of haar geloof. Baptisten geloven niet alleen in de doop der gelovigen, maar ook in het avondmaal van gelovigen.

Gespreksvragen

1. Wat vindt u van de uitspraak 'de doop is niet los verkrijgbaar'? Is het terecht dat baptisten doop en gemeente(lidmaatschap) aan elkaar verbinden?

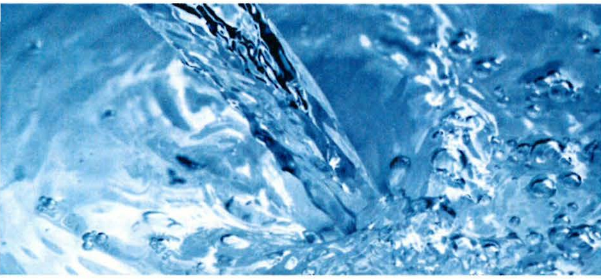
2. Hoe daagt het 'ideaal' van de eerste gemeente in Handelingen 2 ons uit vandaag? Deel met elkaar wat u prikkelt in dit gedeelte.

3. Als je naar elementen in de definitie van de 'kerk op haar best' kijkt, wat betekent dit dan voor de opzet en inrichting van onze zondagse diensten en onze viering van het avondmaal? Denk daarbij vooral aan 'verbondenheid met andere kerken' en aan 'vrijheid in vormen en uitingen'.

Auteur: Teun van der Leer

3 Gelovig gedoopt

Het woord 'dopen' roept bij de gemiddelde Nederlander verschillende associaties op. De eerste luchtreis van een vliegtuig is een 'luchtdoop' en een 'vuurdoop' van een militair duidt op zijn eerste gevechtshandeling. Steeds minder mensen weten dat al deze benamingen zijn afgeleid van de christelijke doop met water.

Teksten uit de Bijbel:
Romeinen 6:1-14
Galaten 3:26-27
1 Petrus 3:21
Efeziërs 5:26
Handelingen 22:16, 2:38
Titus 3:5
1 Korintiërs 12:13
Handelingen 2:47
Matteüs 28:19-20

Ook mooi om te lezen:
* Jelle Horjus, Dopen wat mondig is (2008), verkrijgbaar via de Unie van Baptisten Gemeenten (gegevens elders in deze publicatie)

* Olof de Vries, Gelovig gedoopt (2008), Uitgeverij Kok

Een enorme overgang!

Het Nieuwe Testament bevat niet alleen veel beschrijvingen van doopbedieningen die plaatsvonden (vooral in het boek Handelingen), maar ook principiële uiteenzettingen over de betekenis van de doop. Deze vinden we vooral in enkele van de brieven, zoals Romeinen 6:1-14. Gedoopt zijn, zo schrijft Paulus daar, betekent: in Christus dood gedoopt zijn, met Hem in de dood begraven zijn om nu ook 'een nieuw leven te leiden'. De doop is dus voor de dopeling een enorme overgang: uit het oude leven door de dood heen naar het nieuwe leven, met Christus.

Hoe vind je woorden voor zoiets groots?

In de Galatenbrief gebruikt Paulus het beeld van het aantrekken van kleding: "Want door het geloof en in Christus Jezus bent u allen kinderen van God. U allen die door de doop één met Christus bent geworden, hebt u met Christus omkleed" (Galaten 3:26-27). Gedoopt-zijn en geloven zijn blijkbaar twee omschrijvingen van één en hetzelfde. De doop wordt zelfs vergeleken met het aandoen van een nieuw kleed: Christus als 'kleed'.

Bijzonder is ook een uitspraak als die van 1 Petrus 3:21, waar de doop wordt omschreven als "een vraag aan God om een zuiver geweten". Er staat ook bij dat wij door het water van de doop worden "gered". Iets wat we ook op andere plaatsen lezen. De doop "reinigt" (Efeziërs 5:26). Door de doop worden "zonden weggewassen" (Handelingen 22:16, zie ook 2:38). De doop is het "het bad van de wedergeboorte" (Titus 3:5). God schenkt dus verlossing, en daarin is de doop ook betrokken. Een ander beeld dat Paulus gebruikt, is:: "Wij zijn allen gedoopt in één Geest en daardoor één lichaam geworden" (1 Korintiërs 12:13). Door de doop zijn wij toegevoegd aan het lichaam van Christus. We worden dus niet alleen verenigd met Jezus, maar ook met de anderen die deze doop hebben ondergaan. Ook op de Pinksterdag werd dat heel duidelijk. Degenen die de woorden van Petrus aanvaardden lieten zich dopen, en zij werden dagelijks door de Heer aan de gemeente toegevoegd (Handelingen 2:47). Als christenen vormen wij daarom samen een lichaam en zijn wij op elkaar aangewezen.

Krijgen en weer doorgeven

Een belangrijk aspect van deze onderlinge afhankelijkheid is het ontvangen van onderwijs na de doop. Een discipel van Jezus is iemand, die een persoonlijke relatie met Hem heeft en Zijn onderwijs ook weer aan anderen in het lichaam doorgeeft. Want de gedoopten moeten leren zich te houden aan alles wat Jezus hen opgedragen heeft (Mattheüs 28:19-20).

De doop is meer dan een symbool

De doop die het Nieuwe Testament beschrijft, is meer dan alleen een symbolische handeling van mensen. In de doop is God in de eerste plaats aan het werk, die in Jezus Christus onze zonden vergeeft en afwast en ons leven verlost en vernieuwt. Wie gedoopt wordt, wordt met Christus begraven en met Christus opgewekt. Wat op Golgota en de Paasmorgen door God gedaan werd, dat wordt in onze doop op ons toegepast en in beeld gebracht. Het gaat om een 'heilig toneelspel' waarin meer gebeurt dan alleen het naspelen van de bekering. Er gebeurt ook daadwerkelijk iets: in de doop wordt Gods genade zichtbaar en tastbaar aan en in ons waargemaakt.

Als deze handeling niet wordt aanvaard en beleefd wordt in geloof, is het een leeg en zinloos ritueel. Daarom hoort de persoonlijke belijdenis van geloof in Jezus Christus, de gekruisigde en opgestane Heer, wezenlijk bij de doop. Wie niet gelooft, kan niet gedoopt worden, omdat hij geen deel heeft aan de werkelijkheid die in en door de doop wordt uitgedrukt en bevestigd. De dood en opstanding van onze Heer Jezus Christus maken de doop tot wat hij is: sterven en opstaan met Hem, inlijving in Hem en in zijn lichaam, de gemeente van het nieuwe leven. Er zitten dus twee kanten aan de doop: Gods handeling en onze geloofsbelijdenis.

> De doop is als ritueel afkomstig uit het jodendom, waar de doop bij bepaalde groeperingen een reinigingsrite was voor zonden. Ook kent het jodendom een rite als de doop bij het toetreden van een 'heiden' tot het jodendom. In het Nieuwe Testament lezen we ook over het dopen van Johannes de Doper, die doopte volgens deze joodse vorm.
>
> Het Griekse woord 'doop' in het Nieuwe Testament is 'baptizo', wat volledig onderdompelen of wassen betekent.

Gespreksvragen

1. De doop staat bol van de symboliek, en is tegelijkertijd 'meer dan een symbool': kunt u dit plaatsen?

2. Vanaf welke leeftijd kan iemand gedoopt worden?

3. Hoe belangrijk is de hoeveelheid water bij de doop?

4. Om lid te kunnen van een baptistengemeente moet je de doop door onderdompeling ondergaan. Dit geldt ook voor een gelovige uit een andere kerk die daar als kind is besprenkeld. Vindt u dit terecht?

Auteur: Jelle Horjus

4 Priesterschap van gelovigen

Priesterschap van gelovigen- een hele term. Wat bedoelen we daar nu mee? Hoe gaan we hier in de praktijk mee om en waarom zijn we priesters?

Teksten uit de Bijbel:
1 Petrus 2: 9 en 10
Handelingen 2:17 en18
1 Korintiërs 12: 4-11

Ook mooi om te lezen:
* Bruce Bugbee, Wat je het best kunt doen in het Lichaam van Christus (1997), Uitgeverij Gideon Hoornaar

Priesters met een missie

"U bent een uitverkoren geslacht, een koninkrijk van priesters, een heilige natie, een volk dat God zich verworven heeft om de grote daden te verkondigen van Hem die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht." 1 Petrus 2: 9 en 10

Dit schrijft Petrus aan de mannen en vrouwen in verschillende gemeenten in Klein-Azië en ook wij lezen dit nu. Priesters, in het Oude Testament een select gezelschap mannen uit de stam van Levi. Priesters waren de bemiddelaars tussen God en het volk Israël. Zij vertegenwoordigden als het ware het volk Israël bij God. De hogepriester trad op namens de priesters, de priesters namens de levieten, de levieten namens de andere Israëlieten en de mannen namens de vrouwen.

Hier noemt Petrus alle gelovigen in deze gemeenten priesters. Niet bepaalde groepen specifiek, niet de oudsten, de mannen, maar de

hele gemeenschap van gelovigen wordt priesters genoemd. En dat niet zomaar, maar met een duidelijk doel om de grote daden van God te verkondigen, missionair te zijn zoals we dat nu noemen.

Iedereen doet mee

Wij als Baptisten leggen in ons gemeente-zijn veel nadruk op het priesterschap van gelovigen. We gaan niet uit van een specifieke groep geestelijken in onze gemeenten, we zijn een gemeenschap van priesters waarin niet een voorganger of raad de touwtjes in handen heeft. Er is geen representatie maar participatie (deelname). In de samenkomst van de gemeente, in het hele gemeente-zijn participeren alle gelovigen. Prediking, bedienen van de doop en het avondmaal leiden zijn dus zo niet alleen aan de voorganger voorbehouden. Zo dragen we samen onze verantwoording voor de gemeente en hebben daarin allemaal zo onze eigen taak in tot opbouw van de gemeente.

Als priesters van gelovigen hebben we als gemeente ook de taak om samen Gods weg voor de gemeente te zoeken en te vinden, om daarin te onderscheiden waar het op aan komt. We doen dit vaak via gemeentevergaderingen waarin we met elkaar in gesprek gaan over allerlei thema's. Tegelijk zijn er ook andere manieren mogelijk waarbij we met elkaar in gesprek gaan, open praten over vraagstukken in geloof en leven en zoeken naar wat God op dit moment in onze plaatselijke situatie vanuit zijn Woord en gebruik makend van onze geschiedenis tot ons te zeggen heeft.

Gavengericht: handen en voeten

"Er zijn verschillende gaven, maar er is één Geest; er zijn verschillende dienende taken, maar er is één Heer." 1 Korintiërs 12: 4 en 5

Juist omdat we allemaal priesters van gelovigen zijn hebben we ook allemaal gaven ontvangen van de Heilige Geest. Deze gaven zijn niet voor onszelf, zij zijn tot heil van anderen, om zo de gemeente op te bouwen. Iedereen heeft ook weer andere gaven ontvangen, alleen samen kunnen we dus onze gaven inzetten tot opbouw van de gemeente. Hand en voet hebben elkaar nodig! Je gave bepaalt ook je opgave en zegt dus ook iets over je taak in de gemeente. Dat geeft ruimte, je hoeft niet alles, wel dat waar God je gaven voor heeft gegeven. Zo heeft de een de gave van gastvrijheid en past prima in een ontvangstteam en heeft een ander de gave van leiding geven en past prima als leider van een team of taakveld. Dat betekent trouwens wel degelijk dat iedereen gastvrij is voor een ander en dat iedereen zich verantwoordelijk voelt voor zijn of haar taak. Ieder draagt zo zijn steentje bij en op deze manier vullen we elkaar aan, we zijn immers samen als gemeente het lichaam van Christus.

Om de grote daden te verkondigen

We zijn niet zomaar priesters, we zijn geroepen om Gods grote daden te verkondigen. Missionair te zijn dus. Niet alleen door over ons geloof te praten, juist ook door ons geloof uit te leven in ons dagelijks leven. In ons huis, in onze omgeving, op school, in ons werk. Wat we zeggen dient te kloppen met wat we doen, met onze houding, met onze manier van omgaan met elkaar en anderen.

Gespreksvragen

1. Zie je iets van het priesterschap van gelovigen in je gemeente? Hoe komt dit terug in de diverse aspecten van gemeente-zijn? Deel je ervaringen en verlangens.

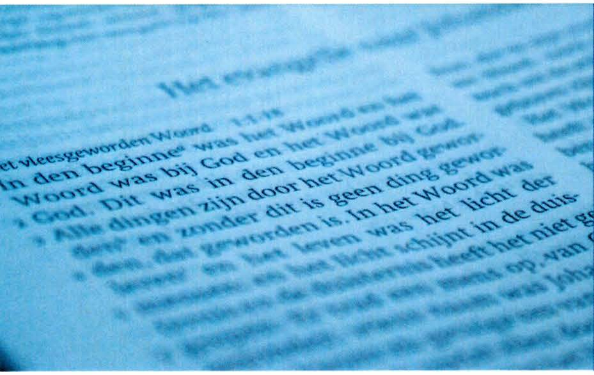
2. Gavengericht werken: is het een bijbels uitgangspunt, of is het een rage of hype?. Bespreek met elkaar hoe dit de gemeente kan opbouwen en mensen kan uitdagen om hun gaven in te zetten.

3. Missionair gemeente zijn in woord, daad en houding. Hoe missionair ben je zelf? Hoe kun je als gemeente missionair zijn en daarbij echt stappen naar buiten zetten?

Auteur: Ingeborg Janssen

5 Een boek met gezag

Van Genesis tot Openbaring telt de bijbel maar liefst 66 boeken van verschillende auteurs. Er is een deel van voor de geboorte van Jezus (Oude Testament) en een deel vanaf de geboorte van Jezus (Nieuwe Testament). Waarom is deze 'verzameling' zo bijzonder voor ons?

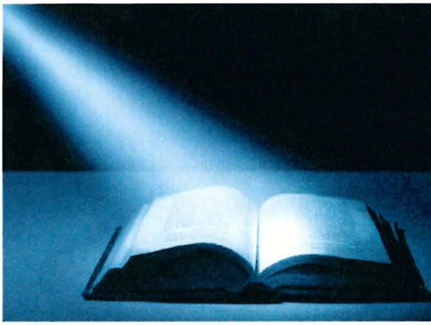

Teksten uit de Bijbel:
Mattheüs 5:17-20
Johannes 10:35
Lucas 24:44
2 Timotheüs 3:15-16
2 Petrus 1:20-21
Handelingen 27:15
Genesis 18:18
Handelingen 9:2
Hebreeën 4
Jesaja 40:8

Wat 66 oude boeken ons te zeggen hebben

De gemeente van Christus kent bijzonder gezag toe aan de boeken van het Oude en het Nieuwe Testament. In deze boeken beluistert zij de stem van God. Het is ook een feit dat de meeste van deze boeken in de geloofsgeschiedenis voortdurend als gezaghebbend zijn aangewezen. Met andere woorden: het gezag van deze 66 boeken komt in de eerste plaats uit de boeken zelf op, én is vervolgens ook van buitenaf, door kerkelijke geloofsvaders, vastgesteld en uitgesproken.

Nieuw over oud

Christenen voeren het gezag dat zij aan het Oude Testament toekennen terug op Jezus. Jezus legt in het Nieuwe Testament nadruk op het belang van de toenmalige Schrift: wet, profeten en geschriften (Mattheüs 5:17-20; Johannes 10:35; Lucas 24:44). De Schrift van het Oude Testament is een lijst van boeken die in de loop der eeuwen is gegroeid. Er staan verschillende soorten teksten in, bijvoorbeeld wetsteksten, verhalen en historische teksten. Over deze boeken schrijft Paulus aan zijn leerling Timotheüs dat ze 'u wijs kunnen maken tot zaligheid door het geloof in Christus Jezus (2 Timotheüs 3:15). Paulus beweert zelfs dat 'elke schrifttekst door God geïnspireerd is', en 'kan gebruikt worden om onderricht te geven, om dwalingen en fouten te weerleggen, en om op te voeden tot een deugdzaam leven' (2 Timotheüs 3:16, NBV).

Ook bij Petrus komen we de gedachte tegen dat God de schrijvers heeft geïnspireerd (2 Petrus 1:20-21, NBV). De profeten werden als het ware 'aangeblazen' door de heilige Geest.

Het woord 'gedreven' wordt zo ook wel gebruikt voor een schip dat door de wind wordt voortgedreven en weggedreven (vgl. Handelingen 27:15). Inspiratie moet daarom eerder worden gezien als 'door de Geest (aan)geblazen' dan 'in-geblazen'. De profeten van de heilige Schrift kregen zogezegd geen geheime 'influisteringen', maar spraken onder leiding van de Geest over wat zij zagen, wisten en meemaakten. Daarbij maakte de Geest gebruik van hun eigen talenten en bewustzijn, die mede een rol hebben gespeeld bij de totstandkoming van het brede palet aan verschillende geschriften. We kunnen beter van een 'spiratieleer' spreken dan van een 'inspiratieleer' (Lat. *inspiratus* in 2 Timotheüs 3:16 is een niet geheel correcte vertaling van het Griekse *theopneustos*).

Hoe zit het met het Nieuwe Testament?

De 'boekenlijst' van het Oude Testament stond al vast in de tijd waarin het Nieuwe Testament geschreven werd. In Jamnia (Javne) werd rond het jaar 100 AD door joodse geleerden nog eens bevestigd wat feitelijk al vaststond. Slechts enkele boeken stonden daar even ter discussie (zoals Prediker en Esther).
De lijst van het Nieuwe Testament werd samengesteld op grond van apostoliciteit (door apostelen geschreven of door mensen uit hun directe omgeving) en op basis van het toenmalig gebruik in de liturgie. Al bij de kerkvader Irenaeus (2e helft 2e eeuw AD) tekent zich een lijst af van 'erkende' boeken voor wat het Nieuwe Testament zou worden. Zo'n lijst noemen we een canon. In 1740 ontdekten wetenschappers de canon Muratorianum, die is opgesteld rond 200 AD. Deze lijst noemt bijna het gehele Nieuwe Testament als gezaghebbend, maar ook een boek als de Herder van Hermas. Veel later pas, in de 39e Paasbrief van Athanasius (367 AD) vinden we een opsomming en erkenning van exact de 27 boeken die het Nieuwe Testament telt. Natuurlijk vond Athanasius deze lijst zelf niet uit, maar beleed hij wat de kerk volgens hem al lang geloofde.

De wegen komen samen

De 'weg' van Israël met de HEER (Genesis 18:18), de 'weg van Christus' die daarbij aansluit en daaruit voortkomt (Handelingen 9:2), en de 'weg' van de leerlingen van Jezus, is (als één weg!) zo begaanbaar en betrouwbaar gebleken, dat de 39 boeken van het Oude Testament, en de 27 boeken van het Nieuwe Testament, die als 'begeleidend schrijven' uit deze weg zijn voortgekomen, als de meest gezagsvolle boeken voor ons geloof worden beschouwd. Dit gezag betreft zowel leer als leven van de geloofsgemeenschap van de Heer.

Hoe sterk is Gods Woord?

Maar hoe ziet dit gezag van Gods Woord er 'van binnen' uit? Kunnen we er iets over vinden in de bijbelboeken? Hoe sterk is het, hoe ver reikt de kracht ervan? Hebreeën 4:12 stelt dat het woord

van God 'levend en krachtig' is, 'scherper dan een tweesnijdend zwaard: het dringt diep door tot waar ziel en geest, been en merg elkaar raken, en het is in staat de opvattingen en gedachten van het hart te ontleden.'
De auteur van dit bijbelboek spreekt de woorden van God als het ware zelf uit. Tot drie maal toe maant hij zijn lezers of toehoorders: 'Horen jullie vandaag zijn stem, wees dan niet koppig!' (3:7, 15; 4:7). Vervolgens gaat hij in op de kracht van dit gesproken en geschreven woord. Het is levend en krachtig, scherp en doordringend, en ontledend (gedachten schiftend). Het gevolg is dat 'alles onverhuld en volkomen zichtbaar' voor Gods ogen blijkt te zijn (4:13). Wij mensen kunnen niets voor God verborgen houden, zo blijkt, want Gods Woord kent onze kronkelwegen en snijdt onze paden af.

Het gras verdort, de bloem valt af ...

Het gesproken en geschreven Woord van God is dus betrouwbaar. 'Het gras verdort, de bloem valt af, maar het woord van onze God houdt eeuwig stand' (Jesaja 40:8). Daarbij is het Woord ook krachtig, merkten we op, en hoeft de Schrift qualitate qua geen verant-woording voor mensen af te leggen. Zij heeft het gezag van de God van Israël, die de Vader van Jezus Christus is. Dit Woord is ook 'genoegzaam' en 'helder', dat wil zeggen: de essentie van de Schrift kan door iedereen begrepen worden, en kan ieder mens voldoende inzicht geven in de 'weg' naar God toe. Over zaken die er in dit opzicht niet toe doen, zwijgt de Schrift.

Gespreksvragen

1. Leg uit wat het gezag van de Schrift voor jou inhoudt.

2. De Schrift zwijgt soms op punten waarover wij misschien informatie zouden verwachten. Kun je daar een voorbeeld van noemen?

3. Hoe kijk je na deze studie tegen het begrip 'inspiratie' aan?

Auteur: Henk Bakker

6 De Grote Opdracht

In het bijbelboek Mattheüs staat de opdracht om over de liefde van God te vertellen. Wie moet het vertellen, wie moet het horen?

Teksten uit de Bijbel:
Mattheüs 28:16-20
Mattheüs 10:5
2 Timotheüs 2:1-13
Jesaja 49:6
Jona
1 Korintiërs 1: 17-31

Ook mooi om te lezen:
* Jaap Haasnoot (EZA), Mijn God is uniek, over het hoe en waarom van zending (2009), Uitgeverij Meinema

* Rebecca Manley Pippert, Out of the saltshaker and into the world, Evangelism as a way of life (1999) Uitgeverij IVP

Bestemming: ver weg ...

In 1793 vertrok de baptist William Carey met zijn zoon Felix naar India. Dat was bijzonder in die tijd, want de algemene opvatting was dat de zendingsopdracht uit Mattheüs 28:16-20 vooral voor de apostelen bedoeld was. De kerk in die tijd was van mening dat alleen God een mens kan bekeren. Het zat Carey niet mee op zijn tocht. Zijn zwangere vrouw wilde niet mee en nog op zee, hoorde de kapitein dat zendelingen in Calcutta niet welkom waren. Een tweede poging later dat jaar lukte wel. Zijn vrouw was er nu ook bij. Hij bleef er uiteindelijk 43 jaar om te preken over de liefde van God en zich te verzetten tegen alles wat daarmee in zijn ogen in strijd was.

Carey wordt gezien als de vader van de moderne zending. Een getuigenis van de Waarheid. Omdat wij het Koninkrijk van God verwachten. Omdat wij willen doen wat God ons opdraagt. Uit liefde, barmhartigheid en ontferming. En ook omdat het ons met blijdschap vult om over het Evangelie te praten.

De Bijbel is duidelijk over degenen tot wie we gezonden zijn: de verloren schapen van het volk Israëls (Mattheüs 10:5) én alle volken (Mattheüs 28:16-20). Als wij met zending bezig zijn, dan richten we ons dus op gelovigen en op hen die nog niet van Hem gehoord hebben. Zending is naar binnen gericht om elkaar – als discipelen – te bemoedigen, en om zo als krachtige gemeente naar buiten te treden om het Woord te verkondigen.

Het is geen vrije keuze, zoals Jona merkte, onze Vader vraagt van ons dat wij ons richten op ieder die Zijn boodschap niet kent.

Heel dichtbij

2000 jaar geleden had die opdracht een andere betekenis dan in onze tijd. En over de manier waarop Carey hieraan gevolg gaf, 200 jaar geleden, wordt tegenwoordig ook anders gedacht. Niet alleen hebben zendelingen in de voorbije eeuwen praktisch elk volk bezocht, volkeren zijn ook mobieler geworden. Wij ontmoeten ze bij ons in de straat, in de supermarkt, aan de overkant van de kerk. Bovendien hebben wij ook geleerd hoe belangrijk de verbondenheid met een gemeente is. In een gavengerichte gemeente kunnen uiteenlopende activiteiten in de zendingsopdracht voorzien: jeugdwerk, evangelisatie, open huis, alphacursussen, diaconie...

Gebed is bij dat alles een belangrijke schakel. Als wij praten met God dan wordt ons duidelijk wat zijn doel met ons is. En wij mogen hem vragen ons bij te staan in wat wij doen. Maar voor alles kunnen wij hem vragen in te grijpen in het leven van degene die Hem nog niet kennen. Zijn opdracht aan ons is te getuigen, de overtuiging komt van Hem!

Uw gemeente als zendingsgemeente!

Uw gemeente als Jeruzalem. Als centrum waar vanuit de wereld wordt ingetrokken om over Hem te verkondigen. Om te vertellen over uw geloof en de wijze waarop u daar met uw gemeente invulling aan geeft. Bidt vooraf om wijsheid en kracht. Om Zijn hulp. Mensen die zo de medemens aanspreken komen met wonderlijke verhalen terug. Veel mensen staan open voor een vrijblijvend gesprek. U hoeft niet te overtuigen, want godsdienstvrijheid is ook in Nederland een groot goed. Baptisten weten daar vaak goed mee om te gaan!

In gesprek met anderen hoort u ook wat anderen aanspreekt in uw gemeente. Of wat ze weerhoudt om te komen. Gesprekken met buitenstaanders leren ons veel over onze context als kerk. Dat is handig als je met je gemeente je wilt openstellen voor anderen. Van zendelingen die veel met moslims hebben gewerkt (bijvoorbeeld John Travis), weten wij dat bij massale bekeringen naast de traditionele kerk meer kerkvormen optreden. Misschien kunt u uw kerk met enkele kleine ingrepen aantrekkelijker maken voor de mensen in de buurt!

Verder lezen...

De Bijbel is eigenlijk op elke pagina een oproep om met de boodschap aan de slag te gaan... Enkele voorbeelden: 2 Timotheüs 2:1-13 (zijn trouw), Jesaja 49:6 (vgl. Mattheüs, niet alleen de verloren schapen, alle volken!), Jona (hoe God ons gebruikt om Zijn boodschap te brengen), 1 Korintiërs 1: 17-31 (de boodschap die moet worden gebracht).

Gespreksvragen

1. Wat betekent het voor u als u met een ander over uw geloof spreekt? Hoe reageert de ander?

2. Niet iedereen heeft de gave van zending of evangelisatie. Maar toch heeft iedereen de opdracht om te getuigen. Op welke manier kan met andere gaven Gods liefde verkondigd worden?

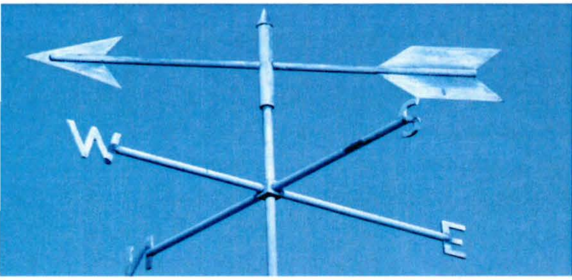
3. Wat zou uw gemeente kunnen doen om nog aantrekkelijker voor buitenstaanders te worden?

4. In de Bijbel wordt op veel plaatsen gesproken over het levende water (zie illustratie), wat wordt daarmee bedoeld?

Auteur: Ton Pennings

7 Wie maakt de dienst uit?

Wat is er in baptisten gemeenten 'geregeld' voor het bestuur van de gemeenten? Wie bepaalt wat? Waar ligt de macht? Ook in de gemeente is dat dé vraag. Heeft de gemeentevergadering het laatste woord? Of de oudsten? Of de raad samen? Of de dominee?

Teksten uit de Bijbel:

Handelingen 15
2 Korintiërs 8 en 9

Wie leidt de gemeente van gelovigen?

Er zijn altijd formele leiders en informele. Maar maken zij de dienst uit - soms letterlijk? In onze gemeenten geldt de regel: de gemeente van gelovigen, in vergadering biddend bijeen, neemt beslissende besluiten. Hiermee onderscheiden we ons van andere kerken.

Kerken kun je indelen naar hun organisatievorm (zie ook hoofdstuk 2). Er zijn drie typen:

Episcopaal (van het Griekse episkopos - opziener): Die heeft een éénhoofdige leiding, plaatselijk maar ook landelijk en internationaal. Voorbeeld: De rooms katholieke kerk met de paus als hoofd.

Presbyteriaal (van het Griekse presbyter - oudste): Daarin heeft de (door de gemeente gekozen) raad van oudsten beslissend gezag in vragen van geloof en leven. Voorbeeld: De Protestantse Kerk in Nederland.

Congregationalistisch (van het Latijnse congregatio - vergadering, samenkomst): In dit kerktype beslissen de leden van de gemeentevergadering over zaken van geloof en leven.

Overigens zijn er in de baptisten familie veel gemeenten die presbyteriaal georganiseerd zijn.

De eerste gemeenten

In Handelingen 15 staat een boeiende beschrijving van hoe de eerste gemeente (in Jeruzalem, gevormd door Joden) omgaat met vragen van geloof en leven. Er is zojuist een nieuwe gemeente ontstaan uit niet Joden! Hoe moet die gemeente zich gedragen? Moeten ze de wet van Mozes houden? Of gelden voor hen andere (minder) regels?

Allereerst valt op dat de gemeente in Jeruzalem samenkomt om zaken te bespreken (ze laten het niet aan de leiders over). Vervolgens valt op dat er leiders zijn die hun invloed uitoefenen en tenslotte dat de leiding samen met de gemeente tot een eenstemmig besluit komt. Een vérgaand besluit: gemeenten die uit niet Joden bestaan hoeven zich slechts te houden aan een klein aantal leefregels naast het geloof in Jezus als Messias en het gezag van de Bijbel. Ze laten de nieuwe gemeente in Antiochië verder vrij, hoewel Jeruzalem heel goed had kunnen besluiten de gemeente onder hun gezag te stellen. Maar dat gebeurt niet – de lokale gemeente mag verder zelf de dienst uitmaken.
Er ontstaat wel een netwerk van gemeenten, die op geestelijk en financieel gebied zorg dragen voor elkaar, zie 2 Korintiers 8 en 9. Die zorg is goed geregeld en voortdurend. Dat brengt ons tot een structureel netwerk van onderling afhankelijke gemeenten.

Plaatselijke praktijk nu

De gemeenteleden vormen samen de gemeentevergadering, die minstens twee keer per jaar samenkomt; één keer voor de jaarvergadering (waarin de jaarverslagen worden besproken en goed-

gekeurd) en minstens nog één keer voor andere zaken - sommige gemeenten kennen een andere regeling. De leden hebben actief en passief stemrecht en spreekrecht op elke vergadering. Zij kiezen de leiding: oudsten die vaak belast zijn met zielzorg, diakenen die zich met praktische bestuurszaken bezig houden en soms 1 of meer voorgangers. In sommige gemeenten kunnen zowel mannen als vrouwen deze functies vervullen. Veelal worden er ook diaconessen gekozen voor zielzorg of bestuur. De plaatselijke gemeente beslist over vrijwel alle zaken: aanvaarding van dopelingen, liturgie (ze maakt dus de dienst uit...), beroepingswerk, gebouwen, geld, activiteiten, maar ook geloofsvragen. Bijvoorbeeld: Hoe je omgaat met echtscheiding, samenwonen, homoseksualiteit, maar ook hoe je evangeliseert en waar zendelingen uitgezonden of ondersteund worden. Deze organisatievorm is soms niet erg slagvaardig en eist van de leden een hoog niveau van discipelschap. Maar het bevordert het onderlinge geloofsgesprek en de geloofsband en bewaart de gemeente tegen het klakkeloos nalopen van ontsporende leiders.

Landelijke praktijk

De Unie van Baptisten Gemeenten ontstond in 1881 uit 7 gemeenten die elkaar erkenden als gemeenten van dezelfde soort, die graag wilden samenwerken om zo samen sterker te staan. Elke gemeente bleef zelfstandig, maar was wel gebonden aan een aantal geloofspunten (waarover ze het allemaal eens waren, zoals de gelovigendoop door onderdompeling) en aan de onderlinge afspraken. Autonoom is eigenlijk niet het juiste woord. 'Interdependent' is beter (onderling afhankelijk van elkaar). De gemeenten erkennen dat ze elkaar nodig hebben en dat ze er voor elkaar willen en moeten zijn.

Eenheid?

Kun je met zoveel verschillende gemeenten nog wel spreken van eenheid? Soms is dat inderdaad lastig. Gemeenten kunnen erg verschillen in hun opvattingen, maar het daagt wel voortdurend uit om bij elkaar betrokken te zijn. Er is nooit officieel vastgelegd waar gemeenten het samen over eens moeten wezen om de unie te vormen. Er zijn wel enkele pogingen (zoals dit boekje) om het te beschrijven. Algemeen geldt: gemeenten moeten het samen eens zijn over een klein aantal zaken en elkaar verder de ruimte geven. Doel van de unie is dat gemeenten onderling liefde, betrokkenheid en achting bevorderen.

Gespreksvragen

1. Met z'n allen besluiten nemen in een vergadering: deze vorm van bestuur (congregationalisme) leunt zwaar op de persoonlijke verantwoordelijkheid van de leden. Werkt dat wel in de praktijk?

2. Zijn wij als gemeenten teveel 'dominee-afhankelijk' geworden? Waarom zou dat wel of niet zo zijn?

3. Kunt u een betere organisatievorm bedenken voor de unie dan de huidige federatie van zelfstandige gemeenten?

Auteur: Anne de Vries

8 Godsdienstvrijheid zijn er grenzen?

Hoe verhoudt zich de kerk tot de staat? Wat is de invloed van de overheid op ons geloofsleven; zijn er grenzen aan de godsdienstvrijheid?

Teksten uit de Bijbel:

Marcus 10: 42- 45
Kolossenzen 1: 24
1 Petrus 4:12-16

Zomaar een verhaal

We beginnen met een fictieve geschiedenis. Een baptisten vrouw vertelde in de huiskring haar onlangs opgedane ervaring. Ze bezocht haar zoon, die sympathiseert met de beweging Wakker Dier. Deze beweging organiseerde een protestactie tegen het dierenleed. Een klein aantal betogers was uit op rellen en vernielden ruiten van winkeliers. De ME kwam eraan te pas en begon hardhandig de betogers uiteen te drijven. Haar zoon liep verwondingen op aan zijn hoofd door dit optreden van de ME. "Het voelde alsof ik zelf mijn zoon had geslagen", zei ze. "Mijn regering zond van mijn belastingcenten de ME". Ze zei dat ze overwoog, als een ware vredestichter, om het deel van haar belastinggeld dat bestemd is voor geweld niet te betalen.

Haar pleidooi werd ondersteund door het oude kringlid, dat vroeger met beroep op gewetensbezwaren dienst had geweigerd.

Een zakenman in de kring reageerde: "De kerk moet de overheid niet gaan vertellen wat ze moet doen. We willen ook niet dat de overheid ons vertelt wat wij moeten doen. We worden geacht ons te onderwerpen aan de door God gegeven overheid en dat betekent belasting betalen en de wet niet overtreden".

De arts uit de kring herinnerde de zakenman er fijntjes aan dat deze onlangs nog had mee gedaan aan de protestactie tegen gentherapie, waarbij hij de overheid wilde vertellen wat deze wel en niet mocht doen. "Bovendien heb jij er helemaal geen verstand van", kwam in de gedachten van de arts, toen hij zijn woorden uitsprak.

Tenslotte deed de voorganger, die de kring leidde, de volgende suggestie. Hij had gelezen over een groep 'Voor-Leven', die Christenen oproept constant voor het leven te kiezen. Dat betekende acties tegen militarisme, tegen gebruik van foetussen in de medische wetenschap, enz. Hij stelde een extra kringavond voor, om het materiaal van deze groep 'Voor-Leven' te bestuderen.

Na bespreking van dit voorstel lukt het de groep niet een avond te plannen, omdat iedereen te druk is met zakentrips, aerobics, muziekles, enz.

Scheiding van kerk en staat

Diep verankerd in onze wortels is de scheiding van kerk en staat. Voor ons is wellicht die scheiding van kerk en staat wat minder duidelijk dan in die tijd, waarbij overheid en (staats)kerk nauw met elkaar waren verweven. Toch is het goed dit kenmerk (weer) een wat prominentere rol in onze gemeenschap te geven.

Lees met elkaar Marcus 10: 42- 45

In Jezus' Koninkrijk is iedereen gelijkwaardig. Het woord voor onze houding en ons gedrag is 'dienst'. Jezus' dienst, Zijn lijden en

sterven, vormt de grondslag van Zijn Koninkrijk. In tegenstelling tot de wereldlijke staten: zij verdedigen hun belangen door geweld. Een te nauwe verbondenheid met de staat, belemmert ons zicht op de 'geweldloze' Messias. In die zin is het goed de relatie van de gemeente tot de staat te overdenken; misschien zijn de banden ongemerkt nauwer geworden. Hoe zit het met onze financiële onafhankelijkheid (denk aan subsidie van de overheid voor de predikantenopleiding of belastingvoordeel bij giften of inschrijving van kerken in het handelsregister)?

Spagaat

Wij belijden Jezus als Heer van de gemeente. De gemeente viert dat zij door genade geroepen is en weet dat zij de zegen niet alleen voor eigen gebruik ontvangt. Als zij een gesloten gemeenschap wordt, verliest ze haar identiteit. Als het gaat om de relatie tot de staat zit zij in een spagaat: aan de ene kant betrokken op de wereld door dienstbaar te zijn en aan de andere kant duidelijk onderscheiden van de wereld door een levensstijl gekenmerkt door geloof, hoop en liefde. Het in de wereld zijn, mag niet zo ver gaan dat de gemeente geen zoutend zout meer is. En het onderscheiden mag niet zo ver gaan dat de gemeente zich isoleert.
De navolging van Jezus door de dienst aan de ander kent risico's. In de geschiedenis van de kerk zijn vele voorbeelden van gelovigen te lezen, die de gevolgen hebben ondervonden tot de dood toe.

Een intrigerende tekst in dit verband is Kolossenzen 1: 24. Christus heeft verdrukkingen geleden en Christus lijden is nog niet voltooid, zegt Paulus. Er ontbreekt nog iets aan het lijden van Christus. Wat ontbreekt er dan aan het lijden van Christus? Dat Jezus' volgelingen dit lijden tonen door hun dienst aan/in de wereld. Door de dienst

van de gemeente toont de gemeente Christus lijden in de wereld. Daarin ligt haar identiteit. En de staat mag deze dienst niet beinvloeden.

Gespreksvragen

1. Bespreek het verhaal uit het begin van dit hoofdstuk: bij welke persoon is er herkenning en waarom?

2. Welke consequentie(s) heeft de scheiding van kerk en staat voor het aannemen van gelden van de staat voor kerkelijk werk of voor het bekleden van bepaalde functies in bv. de krijgsmacht?

3. Hoe houdt de gemeente balans tussen haar aan de ene kant duidelijk onderscheiden identiteit (afgescheiden van de wereld) en aan de andere kant de betrokkenheid op de wereld?

4. Op welke wijze kunt u het lijden van Christus aanvullen ten behoeve van de gemeente?

Auteur: Albrecht Boerrigter

Aantekeningen

Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland

Unie van Baptisten Gemeenten in Nederland
Raadhuisplein 6-8
3771 ER Barneveld

T 0342 712457
E administratie@baptisten.nl

augustus 2009